

11.8.2025

Suomussalmen kunta
kunta@suomussalmi.fi

KAJDno-2025-692

Saukkojärven ranta-asemakaavan laajennuksen kaavaehdotus

Suomussalmen kunnan tekninen lautakunta on pyytänyt Kainuun Museolta lausuntoa Saukkojärven ranta-asemakaavan laajennuksen kaavaehdotuksesta. Kaavan laajentaminen on lähtenyt liikkeelle kiinteistönomistajien aloitteesta vuonna 2021. Kaavan tarkoituksena on mitä ilmeisemmin loma-asuntojen lisärakentaminen. Suunnittelualue sijaitsee noin 35 kilometrin päässä Suomussalmen keskustaaajamasta Kiantajärven itäpuolella. Suunnittelualue käsittää neljä erillistä aluetta, joista kolme sijaitsee Saukkojärven Saukkolahden pohjoisrannoilla ja neljäs alue Saukkolahdesta noin 7,5 kilometriä pohjois-koillisen suuntaan Kaarronlammen rannalla.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualueella ei sijaitse valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita tai maisemia. Saukon tilan lähistöllä olevat peltoaukeat ovat paikallisesti merkittävää perinnemaisemaa, jonka säilyttämisestä on kirjattu kaavamääräykset (maisemallisesti arvokas peltoalue). Kainuun Museo pitää kyseistä kaavamääräystä maiseman osalta riittävänä.

Saukon paikallisesti arvokkaan pihapiirin päärakennukset rajautuvat suunnittelualueen ulkopuolelle, mutta yksittäisiä rakennuksia näyttää kuitenkin sijaitsevan kaavarajauksen sisäpuolella. Osa tilan aittarakennuksista on aiempien inventointitietojen perusteella jopa 1700-luvulta. Olisi syytä selvittää, onko kaava-alueen sisäpuolelle jäävien rakennusten joukossa näitä kulttuuriympäristöohjelmassa mainittuja 1700-luvun aittoja. Mikäli on, on hyvä pohtia, olisiko ne syytä huomioida kaavamerkinnoissa ja -määräyksissä tarkemmin.

Kaavaselostusehdotuksessa mainitaan, että tarkempia inventointeja ei pidetä tarpeellisena, koska rakennukset ja maisema on tarkoitus säilyttää nykyisellään. Koska kyseiset rakennukset kuitenkin sijaistavat kaava-alueen sisällä, Kainuun Museo katsoo, että kaavatyön yhteydessä päivitysinventointi kyseisten rakennusten osalta olisi syytä tehdä, koska aiemmat inventointitiedot ovat lähes 30 vuotta vanhoja. Näin saataisiin todennettua rakennusten nykyinen tila ja niiden tämänhetkiset arvot. Koska alueella ei ole tiedossa kattavia laajempia inventointeja, kaavatyön yhteydessä olisi syytä tehdä aina

päiväysinventointi kunkin kaava-alueen vanhoista rakennuksista, jotta käytettävissä olevat inventointitiedot olisivat mahdollisimman ajantasaisia ja jotta ne saataisiin dokumentoitua päivittyvään sähköiseen inventointitietokantaan. Päiväysinventoinnin toteuttamiseen saa tarvittaessa lisäohjeistusta Kainuun Museolta.

Muinaisjäännökset

Muinaisjäännökset ovat menneisyydessä eläneiden ihmisten toiminnasta jääneitä jälkiä. Ne ovat pääasiassa kiinteitä muinaisjäännöksiä ja ne voivat olla myös irrallisia muinaisesineitä. Kaikki kiinteät muinaisjäännökset ovat Suomen muinaismuistolain (295/1963) mukaan rauhoitettuja. Ilman lain nojalla annettua lupaa kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty.

Saukkojärven ranta-asetakaava-alueelle on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2023. (Keski-Pohjanmaan Arkeologia palvelu Ky) Kainuun Museo on tarkastanut inventoinnista tehdyn raportin ja lisännyt maastossa tehdyt havainnot muinaisjäännösrekisteriin.

Kainuun Museo antoi 9.5.2025 Saukkojärven ranta-asetakaavan laajennuksen kaavaluonnos -vaiheessa lausunnon, mutta näyttää siltä, että kaikkia kyseisessä lausunnossa mainittuja asioita ei ole arkeologian osalta huomioitu. Seuraavassa on kertauksen omaisesti toistettu tuon lausunnon vaatimukset ja ehdotukset, jotka toivottavasti huomioidaan viimeistään kaavan seuraavassa vaiheessa.

Suunniteltavalla Saukkojärven ranta-asetakaavan laajennusalueilla sijaitsee inventointiraportin perusteella muinaismuistolain rauhoittamat historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset **Saukkolahti 5**, mjrek. 1000043410, **Saukko 1**, 1000043406 ja **Siimes**, 1000055901. Kaikissa kohteissa on tervahauta ja kohteelle Siimes on lisätty tervahaudan lisäksi alakohteiksi kolme kuoppaa, jotka ovat noin 1–2 metriä halkaisijoiltaan ja noin 0,3–0,4 metriä syviä.

Kohdekuvaukset löytyvät muinaisjäännösrekisteristä osoitteista:

<https://www.kyppe.fi/to.aspx?id=112.1000043410>

<https://www.kyppe.fi/to.aspx?id=112.1000043406>

<https://www.kyppe.fi/to.aspx?id=112.1000055901>

Kaavaluonnokseen ja kaavakarttaan on merkittävä kaava-alueella sijaitsevat muinaisjäännökset. Niiden nimi ja muinaisjäännöksen rekisterinumero pitää näkyä. Niille on annettava omat sm-merkinnät. Tämän lisäksi pitää olla mainittuna, että määräykset perustuvat muinaismuistolakiin 295/1963.

Kaavaluonnoksessa muinaisjäännökset on luetteloitu kappaleessa 3.1.5 taulukkoon 6. *Kohdelista* (s. 18). Taulukon voisi nimetä esimerkiksi *Muinaisjäännökset*. Taulukkoon on luetteloitu kaava-alueella ja sen lähistöllä sijaitsevat muinaisjäännökset, jotka havaittiin inventoinnissa. Inventoinnissa havaitut kohteet löytyvät raportissa ehdotetulla tavalla myös muinaisjäännösrekisteristä (kyppi.fi, luettu 4.8.2025). Kohteen nimi ja muinaisjäännöksen rekisterinumero pitää olla luettelossa.

Kainuun Museo toivoo pohdintaa siitä, miten kaavan toteutuminen vaikuttaa muinaisjäännöksiin. Saukkojärven asemakaavan maankäytön suunnittelussa tulee ottaa lomarakennuksien sijoittamisisissa ja sähköverkon saneeraustöissä sekä muissa rakennushankkeissa muinaisjäännökset tarkasti huomioon. Niille on annettava riittävä maaston tai historiallisen yhteyden mukaan määräytyvä suoja-alue. Jos näyttää siltä, että muinaisjäännökseen on jossain rakennusvaiheessa kajottava, silloin on otettava yhteyttä Kainuun Museoon lisäohjeistuksen saamiseksi.

Kainuun Museolla ei ole muuta huomautettavaa kaavaehdotukseen.

Kajaanissa 11.8.2025

Sanna Alavaikko
rakennustutkija
044 710 0444

Jouni Väänänen
arkeologi
044 710 0507

Tapani Lintula
museonjohtaja
044 710 0450

TIEDOKSI Museovirasto
Kainuun ELY-keskus